

Univerzita Karlova v Praze
Přírodovědecká fakulta
katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

Klára Voslářová

**PROMĚNA SOCIÁLNÍHO PROSTŘEDÍ
MIŠKOVIC V KONTEXTU
SUBURBANIZAČNÍHO PROCESU**

Change of Social Environment in Miškovice in the Context of
Suburbanization Process

Bakalářská práce

Praha 2008

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Petra Puldová

Prohlašuji, že jsem zadanou bakalářskou práci vypracovala sama s pomocí uvedené literatury a odborných rad vedoucí mé práce.

Praha 20.8.2008

Klára Voslářová

Bakalářská práce byla vytvořena jako součást projektu Grantové agentury UK „Změna sociálního prostředí a jeho percepce v dynamicky se měnících lokalitách Pražského metropolitního regionu“.

Obsah

1. ÚVOD.....	6
2. OBECNÝ VSTUP DO PROBLEMATIKY	8
2.1 Suburbanizace a její dopady	8
2.2 Sociální prostředí	10
3. METODIKA VÝZKUMU.....	12
4. CHARAKTERISTIKA LOKALITY	15
5. SOCIÁLNÍ PROSTŘEDÍ V MIŠKOVICÍCH.....	19
5.1 Sociální struktura obyvatel a jejich životní styl	19
5.2 Percepce změn v lokalitě souvisejících s novou výstavbou	24
5.3 Zapojení starousedlíků a nových obyvatel do života lokality.....	27
5.4 Vztahy mezi obyvateli Miškovic	30
6. ZÁVĚR	35

Seznam obrázků a fotografií

Obrázek 1: Poloha Miškovic v Praze.....	15
Obrázek 2: Lokalizace výstavby v Miškovcích.....	16
Obrázek 3: Vývoj počtu obyvatel v Miškovcích.....	17
Obrázek 4: Nejvyšší ukončené vzdělání starousedlíků (nahore) a nových obyvatel (dole).....	21
Obrázek 5 : Ekonomická aktivita respondentů.....	21
Obrázek 6: Nejčastější způsob dopravy obyvatel Miškovic.....	22
Obrázek 7: Nejčastější víkendové aktivity respondentů.....	24
Obrázek 8: Nová výstavba „Na Kačence“.....	26
Obrázek 9: Tvzení: „Tato místa nenavštěvuji.“.....	28
Obrázek 10: Mateřská škola.....	28
Obrázek 11: Odpověď na otázku: „Navštěvujete místní MŠ?“.....	29
Obrázek 12: Aktivity veřejného života.....	30
Obrázek 13: Postoj starousedlíků k příchodu nových obyvatel do Miškovic.....	31
Obrázek 14: Soužití obyvatel Miškovic.....	32
Obrázek 15: Hospoda v Miškovcích.....	33

Seznam příloh

- Příloha 1: Dotazník pro starousedlíky
- Příloha 2: Dotazník pro nové obyvatele
- Příloha 3: Fotografie lokality

1. Úvod

Mnoho lidí v současné době vidí možnost vlastního rodinného domu s částí vlastního venkovního prostoru na okraji města či nedaleko za městem, v blízkém či bezprostředním dosahu přírody, s lepším životním prostředím než je v centru měst jako způsob nejdokonalejšího bydlení. A proto je suburbanizace tak rozšířená nejen u nás, ale i ve světě. Pro mnoho lidí je tato vidina velmi lákavá často i přes nutnost vzít si hypotéku a většinou i přes částečné obětování rodinného života na úkor lépe placené, ale časově náročné práce z důvodu splácení dluhů (Hnilička 2005).

Cílem mé práce je zjistit, jakým způsobem se změnilo sociální prostředí v jedné z okrajových částí Prahy po příchodu nových obyvatel do lokality vlivem suburbanizace. Na příkladu lokality Miškovice chci dále zjistit, co může být příčinou změny sociálního prostředí.

Nejprve chci zjistit, zda jsou starousedlíci a noví obyvatelé odlišní, tedy jestli existuje významný rozdíl ve věkové a vzdělanostní struktuře. Z mého dosavadního pozorování vyplývá, že starousedlíci bývají častěji důchodového věku, nebo mají již dospělé děti. Noví obyvatelé většinou teprve rodiny zakládají, nebo mají děti školního věku. Díky tomuto věkovému rozdílu lidé nejspíš obtížněji hledají společná témata k navázání kontaktu. A mohou mít na určité skutečnosti rozdílnější názory, než kdyby byli podobného věku. Noví obyvatelé bývají také většinou vzdělanější, což může působit další překážku v navázání kontaktu mezi oběma skupinami.

Kladu si také otázku, zda je příčinou změny sociálního prostředí v této lokalitě rozdílný životní styl skupiny starousedlíků a obyvatel, kteří se do lokality nově přistěhovali. Domnívám se, že noví obyvatelé častěji tráví delší dobu v práci, ale vzhledem k modernějšímu životnímu stylu, se snaží svůj volný čas aktivněji využít např. sportováním, výlety a jinými podobnými aktivitami. Starousedlíci se naopak zřejmě častěji musí věnovat pracím na domě či bytě, protože starší domy a byty vyžadují často rekonstrukce, úpravy či opravy.

V posledních letech v lokalitě proběhla řada změn. Proto mě také zajímá, jaké změny a jevy starousedlíci a noví obyvatelé v lokalitě během posledních let zaznamenali, jestli obě skupiny vnímají spíše změny negativní či pozitivní a zda tyto změny mají souvislost se suburbanizací či nikoliv.

V další části práce mě zajímá, do jaké míry je lokalita obyvateli využívána. Jak moc se starousedlíci a noví obyvatelé zapojují do života lokality a zda tato lokalita vůbec umožňuje – tzn. jestli se v lokalitě např. nacházejí místa, která jsou vhodná k setkávání obyvatel a do jaké míry obyvatelé využívají místních služeb.

Příchod nových obyvatel zcela jistě znamenal také proměnu sociálního klimatu v lokalitě, a tak se pokusím zjistit, jaké vztahy mezi sebou mají starousedlíci a noví obyvatelé. Pokusím se zjistit, zda k sobě našly tyto skupiny cestu, nebo zde vedle sebe žijí dvě skupiny lidí, které se v mnoha směrech odlišují.

Práce je strukturována do šesti kapitol, které se většinou dále dělí na několik částí. Na začátku práce je úvod. Druhá kapitola se zabývá teoretickými poznatky a obecnými názory, které se týkají suburbanizace. Ve třetí kapitole je popsána metodika práce, tedy způsob, jakým probíhalo výzkumné šetření. Ve čtvrté kapitole jsou uvedeny obecné informace o zkoumané lokalitě. Pátá kapitola je nejrozsáhlejší a obsahuje výsledky dotazníkového šetření a jejich vyhodnocení. V závěru práce shrnuji odpovědi na výzkumné otázky z úvodu a hlavní výsledky výzkumného šetření.

2. Obecný vstup do problematiky

2.1 Suburbanizace a její dopady

Na pojem suburbanizace existuje v odborné literatuře řada pohledů a názorů, a proto je nejprve nutné suburbanizaci definovat. Samotný termín suburbanizace je odvozen z anglického slova *suburb* - předměstí. *Suburb* je ve slovníku The Dictionary of Human Geography popsáno jako „*oblast, která se nachází v dojížděkové zóně města a která má samostatné politické kompetence*“ (Pratt 2000, s. 805). Předměstí jsou veškerými možnostmi nakupování a občanskou vybaveností obvykle závislá na městě (Pratt 2000).

Suburbanizaci lze podle Šilhánkové chápat pouze jako projev současného stupně urbanizace, kdy se do center měst koncentrují lidské činnosti a jevy a dochází k dekoncentraci vlastního jádrového městského území. (Šilhánková 2007) Podobně ji definuje také Ouředníček . jako „*proces stěhování rezidenčních a komerčních a dalších funkcí z jádrového města do jeho zázemí; jinak také stěhování obyvatelstva a jeho aktivit z jádra do zázemí. Suburbanizace je součástí (jednou z forem) suburbánního rozvoje.*“ (Ouředníček 2008, s. 91)

Ouředníček (2002) chápe suburbanizaci také jako proces „stávání se příměstským“ a jako součást procesu urbanizace (vývoje měst). Suburbanizaci lze podle něj chápat jako změnu v prostorovém rozmístění obyvatelstva a prostorové struktury příměstských území. Avšak lze ji také např. chápat jako změnu způsobu života obyvatel, kterých se suburbanizace přímo týká (Ouředníček 2002). Sýkora označil suburbanizaci jako „*hlavní proces změny prostorového uspořádání post-komunistické Prahy a její metropolitní plochy*“ (Sýkora 1999, s.152, cit. in Novák, Sýkora 2007).

V současné literatuře se suburbanizací a jejími negativními důsledky zabývá mnoho odborníků, nejčastěji v Severní Americe, nebo v rozvinutých zemích Evropy. Právě v těchto zemích je tento jev považován za velký problém nejen kvůli ztrátě krajiny a poškozování životního prostředí. V Česku jde však o relativně nový problém, který teprve poznáváme (Hnilička 2005).

Významným projevem suburbanizace může být tzv. *urban sprawl* (rozpínání měst), které zahrnuje novou výstavbu, která je realizována mimo již existující kompaktní zástavbu, především v okolí důležitých dopravních tahů. Z toho vyplývá mnoho negativních jevů a důsledků jako je např. vznik kolonií rodinných domků bez jakékoli občanské vybavenosti, nedostatek veřejných prostředků ve městech ze soukromého kapitálu, neúnosný zábor půd, nebo zvyšování investic do silniční infrastruktury (Hnilička 2005), dále také nedostatečná infrastruktura, zvýšení objemu individuální dopravy, segregace mezi obyvateli předměstí a vnitřního města, posilování individualizace a ztráta sociální soudržnosti (Sýkora 2002).

Suburbanizace má v různých zemích různou podobu i průběh, což zjistíme např. ve srovnání průběhu suburbanizace v USA a ve Spolkové republice Německo. V USA měla suburbanizace volný průběh a byla podporována státem. V Německu byla suburbanizační výstavba jednoznačně regulována územním plánem. Ve Spojených státech amerických díky hodně silné liberální tradici a neochotě, až spíše odporu k nějakému podřizování se konkrétním pravidlům, žádný takový systém územního plánování, nebo něco obdobného neexistuje. Proto v USA také měla suburbanizace mnohem intenzivnější průběh než v SRN. (Ptáček 2002) Asi i díky tomu v posledních letech ve Spojených státech žije velká část obyvatel v suburbiích a ne v centrech měst či na venkově (Hayden 2003).

V Československu došlo k velkému rozšíření vilové zástavby v době mezi světovými válkami. Po druhé světové válce byla nízkopodlažní výstavba z velké části nahrazena výstavbou panelových bytových domů. Po roce 1989 došlo k opětovnému rozvoji subúrbánní výstavby (Perlín 2002). V posledních deseti až patnácti letech v Česku dochází k obrovskému stavebnímu boomu. Staví se téměř všude a všechno: domy, byty, administrativní budovy, logistické areály, nákupní centra, atd. V místech výstavby se pak často buduje nová infrastruktura. (Nováková, Slomková 2008)

Suburbanizace v České republice probíhá rychlým tempem. Podle Ivana Bičíka je rozrůstání měst velice intenzivní. Dochází k němu sice i v západní Evropě, ale na našem území probíhá mnohem významněji (Bičík 2008).

„Za komunismu byla suburbanizace administrativně znemožněna, a o to je nyní boom větší. K prorůstání zástavby do okolní krajiny dochází hlavně v okolí Prahy, Brna, Českých Budějovic nebo Plzně. Stranou však nezůstávají ani další větší města. Zastavěné plochy narůstají také v blízkosti hranic na Chebsku, Karlovarsku nebo u Liberce. Bouřlivý rozvoj zažívají i oblasti přilehlé k dálnicím.“ (Bičík, cit. in Hníková 2008, nestránkováno).

2.2 Sociální prostředí

Součástí sociálního prostředí je sociální struktura a tzv. sociální klima, které však není jednoduché definovat. *„Zahrnuje např. charakter vztahů mezi členy sociálních skupin, stupeň sociální soudržnosti, typy chování nebo stav, ve kterém se lokální společnost nachází (např. bezpečí, ohrožení).“* (Puldrová, Ouředníček 2007, s. 128)

Podle Knoxe a Pinche spolu v suburbii často žijí sociálně a věkově podobné skupiny lidí, kteří mají podobné zájmy a nároky a tím pádem zde snadněji vzniká mezi lidmi přátelství. Naopak v původních zástavbě tomu tak nebývá. (Knox, Pinch 2006).

V literatuře hodnotící sociálního prostředí v suburbii se často objevuje problém, který se týká izolovanosti nově přistěhovaných obyvatel od původních obyvatel pro něž bývá zásadním problémem navázání kontaktů s ostatními obyvateli obce. Většina lidí, kteří bydlí v suburbii, pracuje v centru města. Často tedy tráví dlouhý čas v dopravě, ať už osobní či hromadné, což významně omezuje možnosti navazování nějakých bližších vztahů s lidmi v místě bydliště. K tomuto faktu také velmi přispívá většinou dlouhá pracovní doba, která má v mnohých případech rozhodně více než 8 hodin denně. (Novák, Sýkora 2007).

Dalším jevem, který podle Potočného ovlivňuje sociálního prostředí, je narůstající počet obyvatel. Čím více se počet obyvatel zvyšuje, tím se lidé mezi sebou méně a méně znají. Do lokalit také přicházejí cizinci a tím lidé čím dál tím víc přicházejí o pocit bezpečí.

Ve světě dokonce vznikají tzv. gated communities: místa, která jsou uzavřená a hlídána bezpečnostními agenturami (Potočný 2005).

Sociálním prostředím v suburbánních lokalitách se v České republice také zabývá. Lucie Galčanová a Barbora Vacková, které zpracovaly případovou studii brněnských suburbií týkající se rezidenční suburbanizace (Galčanová, Vacková 2008). Na Slovensku se sociálnímu prostředí v suburbiích věnuje např. Katarína Moravanská, která své poznatky publikovala např. v časopise *Životné prostredie* (Moravanská 2007). Suburbanizací v Nizozemsku se zabývají např. Tinake Lupi a Sako Musterd, jejichž příspěvek *The Suburban 'Community Question'* byl publikován v roce 2006 v časopisu *Urban Studies*. Tento příspěvek pojednával o změnách prostředí nizozemských předměstí. (Lupi, Musterd, 2006)

3. Metodika výzkumu

K zodpovězení výzkumných otázek bylo využito empirického výzkumu, konkrétně dotazníkového šetření. Dotazníkové šetření totiž umožňuje při relativně nízkých nákladech postihnout celkem velký počet jedinců během krátkého času, což např. osobní rozhovor či telefonní interview neumožňuje (Disman 2000).

Výzkum probíhal ve staré zástavbě Miškovic a dále v oblastech nové zástavby: „Za Můstkem“ a v „Polabské“ (viz Obrázek 2). Naproti tomu šetření nebylo provedeno v oblasti „Na Kačence“, kde je obydleno zatím jen několik domů a většina z nich je ještě rozestavěna.

Respondenti byli vybíráni na základě náhodného výběru. Jelikož popisná čísla v některých částech staré i nové zástavby jsou umístěna zcela nepřehledně, rozhodla jsem se dotazníky umístit náhodně do každého třetího domu v ulici. Pokud ve třetím domě nebyl nikdo zastižen, byl dotazník předán respondentovi v domě čtvrtém.

Dotazník byl z velké části tvořen uzavřenými otázkami a jen několika otázkami otevřenými, které vyžadovaly jedinečnou odpověď respondenta. Vyplnění dotazníku většině dotázaných nezabralo více než 10 minut. Zvlášť pro obě skupiny obyvatel, starousedlíky a nové obyvatele, byly vytvořeny dvě verze dotazníku (viz přílohy 1 a 2). Pro zachování vzájemné srovnatelnosti odpovědí obou skupiny obyvatel se dotazníky lišily jen ve třech otázkách (ty se naopak týkaly jen jich). Dotazník pro nové obyvatele byl rozšířen o otázky, které se týkaly výběru lokality a místa původního bydliště, naproti tomu dotazník pro starousedlíky obsahoval otázku o jejich postoji k příchodu nových obyvatel do Miškovic.

Otázky, které byly v obou dotaznících položeny, byly pečlivě vybrány tak, aby pomohly odpovědět na položené výzkumné otázky. Otázky byly seskupeny do tří tematicky vymezených skupin, které se týkaly vztahů lidí v lokalitě (sociálního klimatu), zapojení obou skupin do chodu života obce a životního stylu respondentů.

Dotazník obou skupin obsahoval otázky, které zjišťovaly, zda respondenti navštěvují konkrétní místa v lokalitě, jestli se účastnili posledních komunálních voleb, zda se podílejí na nějakých aktivitách ve veřejném životě Miškovic a jestli se účastní zasedání zastupitelstva městské části. Další skupina zahrnovala otázky týkajících se vztahů mezi obyvateli. Tato skupina otázek zjišťovala, jestli respondenti sledují nějaké jevy či změny spojené s novou výstavbou, jaké mají pocity ze soužití původních a nových obyvatel, kde se navzájem potkávají, jestli si vypomáhají. Skupina, která se zabývala životním stylem, obsahovala otázky zjišťující, kam respondenti dojíždějí za vybranými aktivitami, jak se nejčastěji dopravují a jak tráví víkendy. Na konci dotazníku byly oběma skupinám položeny doplňující otázky, které zjišťovaly, jak dlouho lidé v lokalitě žijí, kolik hodin denně pracují a základní sociodemografické charakteristiky všech členů jejich domácnosti (věk, pohlaví, nejvyšší dosažené vzdělání a ekonomickou aktivitu).

Dotazníkové šetření proběhlo v červenci 2008. Později se však doba realizování výzkumu ukázala nepříliš vhodnou. Respondenti často nebyli doma zastiženi. Mnoho lidí bylo nejspíš na dovolených. Dalším problémem průběhu šetření byla absence zvonků a také stav některých nemovitostí (rozestavěné, fakticky neexistující či neobydlené). Pro zvýšení návratnosti byli respondenti oslovoováni osobně. Dotazník jim byl osobně předán a následně také osobně vyzvednut. Díky tomu byla vysoká návratnost dotazníků.

Snaha o oslovení respondentů proběhla na 126 adresách Miškovic. Z toho na 66 adresách ve staré zástavbě a na 60 adresách v nové zástavbě. Záměrem bylo postihnout více než třetinu všech domů v lokalitě. Nakonec se podařilo předat k vyplnění pouze 64 dotazníků a nazpět bylo získáno 63 dotazníků. Byla tak postižena více než pětina domů v lokalitě. Návratnost dotazníků činí 98,4 %.

Respondenty byly v obou skupinách obyvatel převážně ženy (přičemž v nové zástavbě ještě o něco častěji): asi ve dvou třetinách případů. V obou skupinách také u respondentů převažovalo stejné nejvyšší dokončené vzdělání (středoškolské s maturitou). Větší rozdíl mezi respondenty byl pouze ve věku. Stáří respondentů z řad nových obyvatel bylo v průměru 44 let, oproti tomu u dotázaných starousedlíků to bylo průměrně 52 let.

Doplňkovými metodami výzkumu byly nestrukturované rozhovory s vybranými respondenty a také pozorování. Sama v obci bydlím od narození, a proto můžu pozorovat změny, ke kterým v lokalitě během let dochází. A také znám poměrně dobře situaci v lokalitě a názory mnoha obyvatel na probíhající jevy a změny.

4. Charakteristika lokality

Miškovice se nacházejí na severovýchodním okraji Prahy a mají rozlohu 266,5 ha (viz Obrázek 1). K Praze byla tato obec připojena v roce 1968. V současnosti jsou Miškovice katastrálním územím a částí městské části Praha-Čakovice. Od 1. listopadu 2007 došlo ke změně ve výkonu přenesené působnosti pro MČ Praha-Čakovice, kterou teď vykonává MČ Praha 18 namísto MČ Praha 19.

Obrázek 1: Poloha Miškovic v Praze.

Zdroj: Český statistický úřad, upraveno.

Ačkoliv jsou Miškovice součástí Prahy, především jejich nejstarší část má stále venkovský charakter. Jako celek se však tato lokalita zásadně proměnila. Během 2. světové války zde Němci vystavěli pozorovatelnu pro letiště ve Kbعلích a později tu byl vybudován rozsáhlý podzemní vojenský objekt protiraketové obrany. Po výstavbě kasáren v 60. letech zde také sídlila 9. jednotka protiraketové obrany (Krákorová, J., Řeháková, R., Švéda, J. 2005). Do roku 1980 zde byly pouze rodinné domky či hospodářství, státní statek, obchod, kasárna a jiné vojenské objekty. V roce 1980 zde byly postaveny vojenské bytové jednotky a v roce 1989 bytové jednotky čakovického masokombinátu.

V roce 1999 začala první etapa suburbánní výstavby – lokalita Polabská, během čtyř let zde vyrostlo 5 bytových domů s 96 byty, 53 řadových domů a 68 samostatných rodinných domů.

Následovala etapa Za Můstkem, kde bylo postaveno 8 nových rodinných domů. V této části Miškovic byly nedávno postaveny ještě další dva domy. V současné době probíhá výstavba nazývaná „Na Kačence“, kde bude v závěrečné fázi stát až 42 samostatných rodinných domů a 20 domů řadových. Poloha jednotlivých lokalit v rámci Miškovic je znázorněna na obrázku 2. (Obrázky lokality viz Příloha 3)

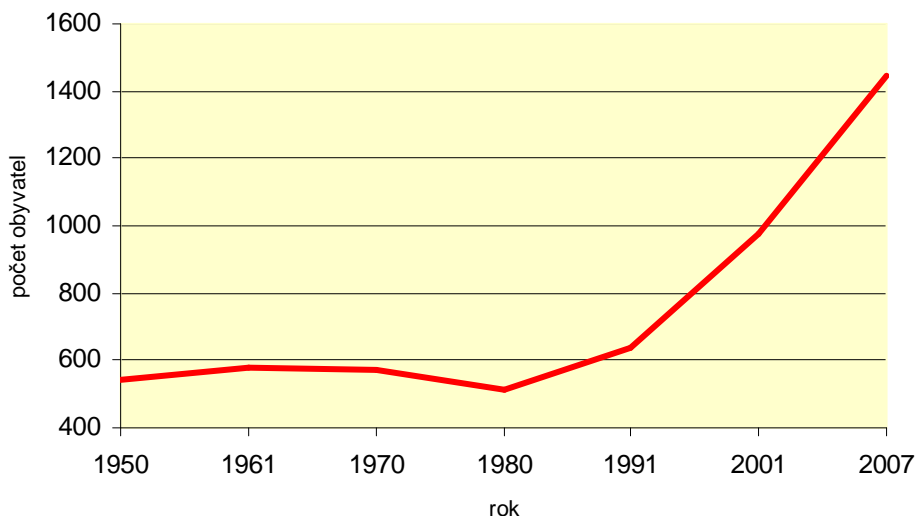
Obrázek 2: Lokalizace výstavby v Miškovicích.

Zdroj: www.mapy.cz, upraveno.

V Miškovicích tak v posledním období dochází k významnému nárůstu počtu obyvatel. Stagnaci populačního vývoje v 50. až 80. letech a naopak strmý nárůst počtu obyvatel od 90. let do současnosti dobře dokumentuje obrázek 3. V roce 1991 bylo v Miškovicích hlášeno k trvalému bydlišti 636 obyvatel, zatímco podle Evidence obyvatel MČ k 10.7. 2008 již obyvatel 1 412.

Obrázek 3: Vývoj počtu obyvatel v Miškovicích.

Zdroj: Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005 a Počty obyvatelstva podle 112 katastrálních území hl. m. Prahy.

V oblasti služeb jsou Miškovice většinou odkázány na sousední Čakovice. V Miškovicích můžeme najít pouze několik restaurací (hospod), mateřskou školu, malý obchůdek s potravinami, kadeřnictví, ubytovnu, nově penzion, ale také např. sběrnou surovin. K místním organizacím patří fotbalový klub (FC Miškovice) a Sbor dobrovolných hasičů (SDH Miškovice).

Ke sportovnímu vyžití lze využít místní fotbalové hřiště, které je však nyní oproti minulosti oploceno. Miškovicemi vede cyklostezka a turistická značená cesta. K procházkám lze využít několika polních cest či parku, který přechází v háj, nebo také hájek podél Mratínského potoka, který se v loňském roce dočkal revitalizace. V létě zde bývala možnost rybaření v místním rybníčku, který je však nyní znečištěn, a tak slouží pouze k bruslení při tužších zimách.

Hromadná doprava je zajištěna 2 městskými a 2 regionálními autobusy, které měly do května 2008 konečnou zastávku u metra „B“ Českomoravská, ovšem toto se po otevření metra „C“ do Letňan změnilo. Do Miškovic stále jezdí stejný počet autobusových linek, které zajišťují převážně dopravu právě na metro „C“. Přímé spojení k metru „B“ bylo zrušeno a trasy většiny autobusů byly změněny.

Městská hromadná doprava je miškovickými hojně využívána, což lze sledovat především v dopravních špičkách. Ovšem v poslední době také mnoho lidí dává přednost dopravě automobilové. Někteří lidé se snaží aspoň v letních měsících využívat k přepravě jízdní kolo, avšak síť cyklostezek je v okolí značně nedostatečná a nedokonalá, už jen pokud se vezme v potaz vedení některých úseků cyklostezek po frekventovaných silnicích

V posledních několika letech se Miškovice značně mění, nejen co se týká zastavěných ploch. V lokalitě dochází k viditelným úpravám a revitalizaci či nové sadbě zeleně. Ve velké části lokality byly rekonstruovány nebo nově vystavěny chodníky a někde i celé ulice opatřeny zámkovou dlažbou. Také došlo k oplocení a úpravě travní plochy na místním fotbalovém hřišti.

Budova bývalých kasáren se změnila v ubytovnu a bývalý obchod byl přestavěn na penzion. Zvýšila se četnost spojů hromadné dopravy. Na druhou stranu však vzrostl počet obyvatel, zvýšila se hustota automobilové dopravy a ve většině Miškovic je nedostatek parkovacích míst. Narůstající počet rodin s malými dětmi se také projevil ve zvýšené kapacitě na sociální infrastrukturu a kapacita místní mateřské školy je v současnosti značně nedostačující. Také se zde podle mnoha obyvatel zvýšila kriminalita (vykradené byty, sklepy, auta, atd.), což je připisováno především zřízení ubytovny v lokalitě.

5. Sociální prostředí v Miškovicích

Sociální prostředí v Miškovicích se v průběhu let mění. Ovšem nelze říci, že na to má vliv pouze suburbánní boom posledních několika let, jelikož se v této lokalitě zástavba do značné míry rozrůstala již v 80. letech 20. století. Díky tomu zde obyvatel také do značné míry přibývalo i dříve a anonymita se začínala zvyšovat již před lety.

Starousedlíci, z nichž někteří, kteří zde žijí od narození a jejich rodiny často již několikátou generaci, označili za dobu nejlepších vztahů mezi lidmi období, kdy zde ještě nestály bytové domy čakovického masokombinátu, ani bytové domy vojenské. V té době se v Miškovicích každý znal s každým, lidé se více přátelili a pomáhali si mezi sebou. Podle jednoho respondenta zde *„kriminálnost téměř neexistovala vzhledem ke vztahům, které zde panovaly. Každý o každém všechno věděl a lokalitou se rychle šířily nejrůznější informace“*, což se však částečně děje i dnes.

5.1 Sociální struktura obyvatel a jejich životní styl

Sociální struktura zobrazuje viditelné rozdíly mezi starousedlíky a nově příchozími obyvateli. Do jisté míry také ovlivňuje životní styl a chování obyvatel (sociální klima). Sociální struktura však nevypovídá všechno o vlastnostech obyvatel, a proto se ve druhé části kapitoly pokusím objasnit, jaké existují rozdíly v každodenním životě mezi starousedlíky a novými obyvateli. Údaje se SLDB nebyly využity, protože z nich nelze rozeznat charakteristiky jednotlivých skupin.

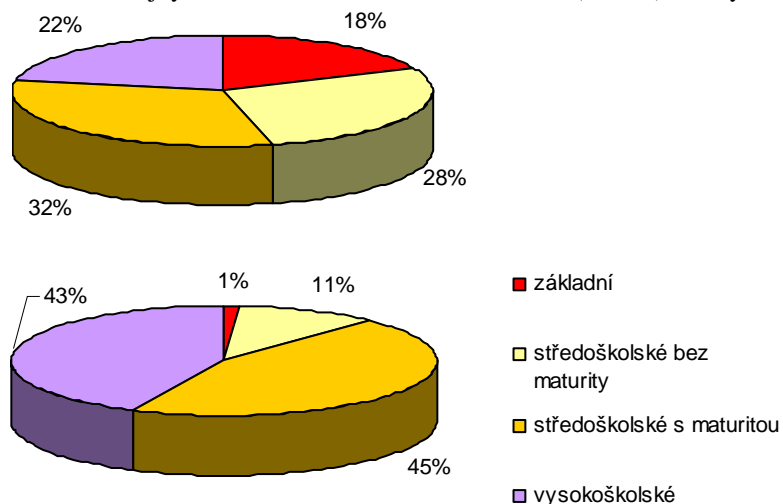
Doba, po kterou obě skupiny obyvatel v Miškovicích bydlí, je logicky velmi rozdílná. Dotázaní noví obyvatelé zde bydlí průměrně 5 let. Podle výsledků dotazníkového šetření většina z nich původně bydlela na některém z pražských sídlišť, a proto pro ně bydlení v relativně klidné lokalitě, a často ve vlastním rodinném či řadovém domku bylo nejspíš ideální představou. Starousedlíci často v Miškovicích bydlí již několikátou generaci, od narození či se sem přistěhovali před mnoha lety. Průměrně zde však dotázaní starousedlíci bydlí téměř 41 let.

Čas strávený v zaměstnání se významně u obou skupin neliší. Dotázaní pracující starousedlíci průměrně tráví v zaměstnání 44,6 hodin týdně a noví obyvatelé téměř 40 hodin týdně. Z tohoto zjištění by se dalo říci, že noví obyvatelé pracují obecně kratší dobu. Tato doba je ovšem především způsobena tím, že dotázaní noví obyvatelé častěji pracují na částečný pracovní úvazek. Mnoho respondentů tudíž pracuje týdně mnohem více než je stanovená běžná pracovní doba. Mezi dotázanými, kteří pracují nadprůměrně je polovina nových obyvatel a polovina starousedlíků. V obou skupinách nadprůměrně pracují převážně muži.

Věková struktura obou skupin obyvatel se značně liší. Věkový průměr respondentů a členů jejich domácností je u nových obyvatel 32 let a u starousedlíků 41 let. Děti respondentů jsou u nových obyvatel v průměru ve věku kolem 9 let. Děti starousedlíků jsou výjimečně mladší 15 let, průměrně jim je 20. Z celkového počtu dotázaných a jejich členů domácnosti a ze samotného dotazníkového šetření lze konstatovat, že někteří dotázaní starousedlíci již žijí sami či pouze se svým partnerem, zatímco dotázaní noví obyvatelé mají počet členů domácnosti většinou vyšší.

Podobně velké rozdíly najdeme i ve vzdělanostní struktuře (viz Obrázek 4), která byla sledována u respondentů starších 15 let. Více než dvě pětiny nových obyvatel a členů jejich domácností má nejvyšší dokončené vzdělání středoškolské s maturitou, 43 % vystudovalo vysokou školu. Starousedlíci dosáhli středoškolského vzdělání s maturitou téměř v jedné třetině případů. Vysokoškolsky vzdělaných je pouze 22 % starousedlíků. Více než čtvrtina starousedlíků má středoškolské vzdělání bez maturity. Zbylí dotázaní starousedlíci mají vzdělání základní, což se dá v některých případech (u starších respondentů) vysvětlit slovy jedné respondentky: *„Někdo musel pomáhat rodičům s hospodářstvím. Měla jsem sestru, která byla chytřejší, a tak já zůstala a sestra šla studovat.“*

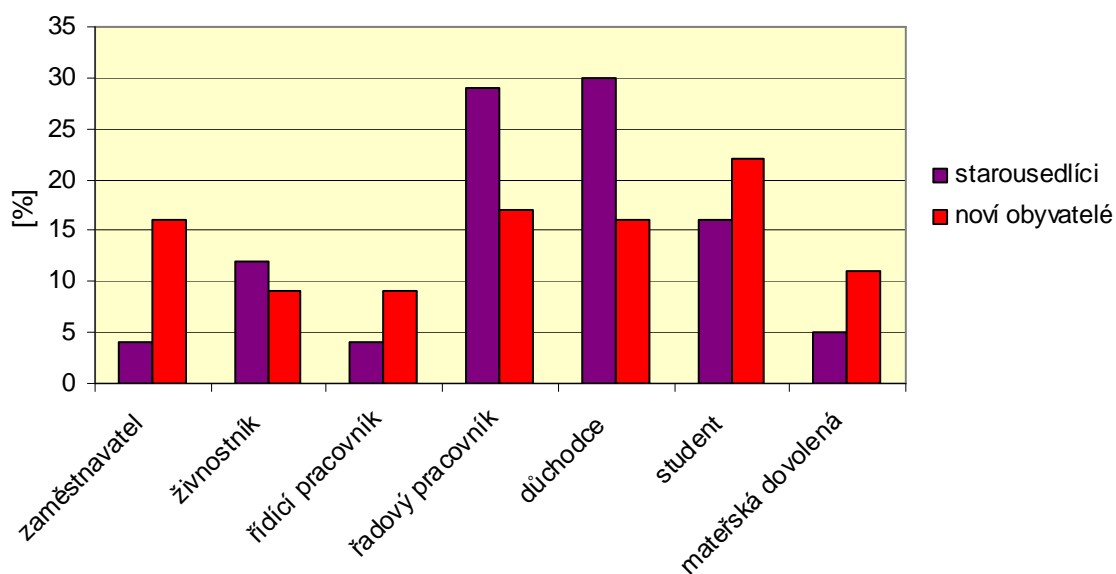
Obrázek 4: Nejvyšší ukončené vzdělání starousedlíků (nahore) a nových obyvatel (dole).

Zdroj: dotazníkové šetření

Další rozdíly mezi oběma skupinami udává ekonomická aktivita (viz Obrázek 5), která je však značně ovlivněna věkovou strukturou. Mezi dotázanými starousedlíky se vyskytuje téměř dvojnásobný počet důchodců a o 12 % více řadových pracovníků než mezi dotázanými novousedlíky. Mezi novými obyvateli je naopak o třetinu více studentů a více než dvojnásobný počet matek na mateřské dovolené než mezi starousedlíky.

Obrázek 5 : Ekonomická aktivita respondentů.

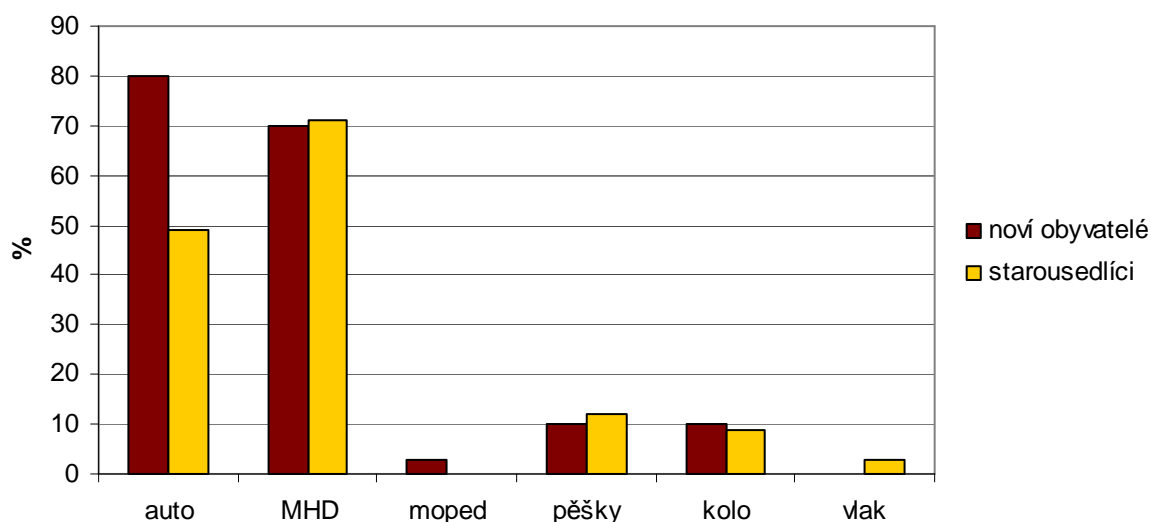
Zdroj: Dotazníkové šetření

Čas strávený v zaměstnání se naopak významně u obou skupin neliší. Dotázaní pracující starousedlíci průměrně tráví v zaměstnání 44,6 hodin týdně a noví obyvatelé téměř 40 hodin týdně. Z tohoto zjištění by se dalo říci, že noví obyvatelé pracují obecně kratší dobu. Tato doba je ovšem především způsobena tím, že dotázaní noví obyvatelé častěji pracují na částečný pracovní úvazek. Mnoho respondentů tudíž pracuje týdně mnohem více než je stanovená běžná pracovní doba. Mezi dotázanými, kteří pracují nadprůměrně je polovina nových obyvatel a polovina starousedlíků. V obou skupinách nadprůměrně pracují převážně muži.

Nepatrné rozdíly mezi starousedlíky a novými obyvateli vyplynuly z otázky, která umožňovala respondentům označit více variant, a která se týkala nejčastějšího způsobu dopravy obyvatel (viz Obrázek 6).

Trendem poslední doby je využívat k dopravě automobil. To se potvrdilo i mezi obyvateli Miškovic, nicméně většina starousedlíků i nových obyvatel se dopravuje v podobné míře MHD jako automobily. U nových obyvatel však nepatrně převládá doprava automobilem. U starousedlíků jasně vévodí MHD, kterou označilo za nejčastější způsob dopravování 79 % dotázaných starousedlíků oproti 70 % nových obyvatel. Noví obyvatelé však také ze čtyř pětín používají k dopravování automobil na rozdíl od dotázaných starousedlíků, z nichž automobil k dopravování používá jen necelá polovina. Toto číslo je možná ale částečně ovlivněno věkovou strukturou dotázaných.

Obrázek 6: Nejčastější způsob dopravy obyvatel Miškovic.

Zdroj: Dotazníkové šetření.

Částečně pomoci postihnout životní styl obyvatel měla otázka, která zjišťovala, kam se obyvatelé nejčastěji vydávají za vybranými službami a jaké jsou tedy jejich dojezdové vzdálenosti. Za nákupy se nejčastěji obě skupiny vydávají do čakovického Globusu. Praktického lékaře navštěvuje 79 % dotázaných starousedlíků v Čakovicích, zbylí dotázaní starousedlíci dojíždějí k lékaři většinou do blízkého okolí (Letňany, Kbely apod.) na rozdíl od nových obyvatel, z nichž pouze jedna třetina navštěvuje praktického lékaře v Čakovicích a v 23 % na Proseku. Ostatní respondenti z řad nových obyvatel, kteří daný údaj uvedli, často mají praktického lékaře v místě zaměstnání či v místě původního bydliště (tzn. v nejrůznějších čtvrtích Prahy).

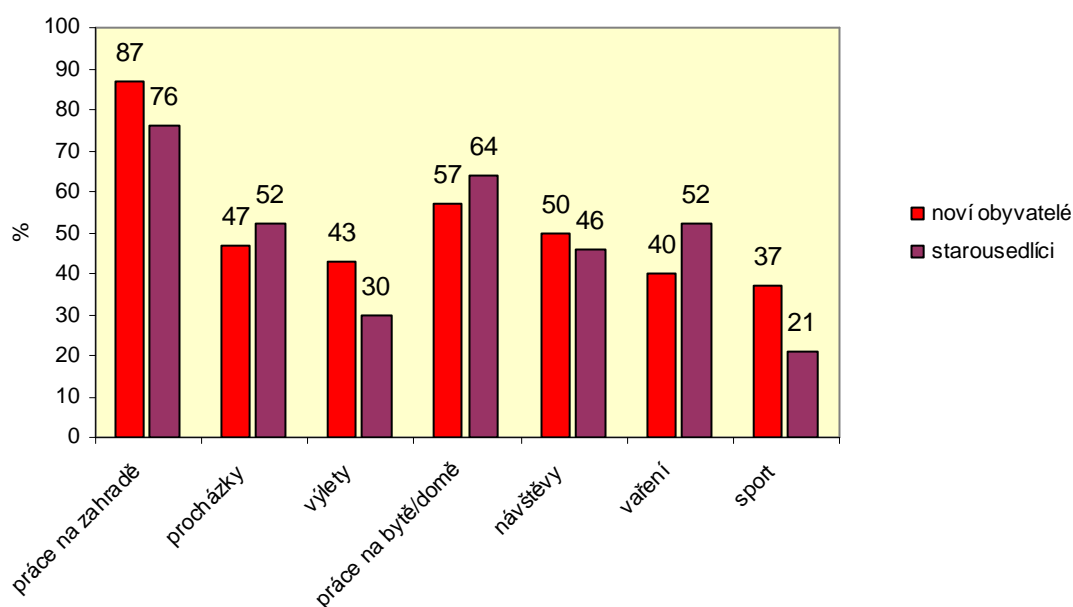
Noví obyvatelé dojíždějí do zaměstnání nebo školy nejčastěji do čtvrtí v Praze 9 (Čakovice, Hloubětín, Kbely, Letňany, Černý Most, atd.). Dotázaní starousedlíci častěji než noví obyvatelé dojíždějí i do jiných čtvrtí jako je Praha 6, Praha 5, Praha 2, Nusle či Praha 10 a také mimo Prahu. Toto zjištění je celkem překvapivé, nicméně je možné, že noví obyvatelé při výběru lokality pro své nové bydlení brali v úvahu i vzdálenost zaměstnání od svého nového bydliště.

Při vyhodnocování nejčastějších míst pravidelných aktivit bylo zjištěno, že mnoho dotázaných starousedlíků nesportuje. Za pravidelnou aktivitu pak nejčastěji označili procházky. Někteří respondenti z obou skupin však vůbec nebyli schopni nějakou pravidelnou aktivitu zmínit. Celkově noví obyvatelé nejčastěji vyrazí za sportem do Letňan a dále také do Čakovic či úplně mimo Prahu. Starousedlíci provozují nejčastěji sport či jinou pravidelnou aktivitu v okolí Miškovic a poté také v Čakovicích či jinde na území Prahy 9.

Obecně lze říci, že dojezdové vzdálenosti obou skupin se výrazně neliší. Mezi obyvateli se jeví jako významnější pouze v lokalizaci praktického lékaře. Noví obyvatelé za ním častěji dojíždějí dále a stejně tak noví obyvatelé častěji sportují ve vzdálenějších čtvrtích Prahy či mimo Prahu. A naopak dotázaní starousedlíci se častěji dopravují do zaměstnání či školy do vzdálenějších pražských čtvrtí nebo mimo Prahu.

O odlišném životním stylu vypovídá také různý způsob trávení víkendů. Ve výčtu nejčastějších víkendových aktivit (viz Obrázek 7) uvedly sice obě skupiny nejčastěji, že se věnují pracím na zahradě a pracím na bytě či domě, ovšem např. na výlety o víkendu jezdí o 13 % více nových obyvatel než starousedlíků.. Také více než třetina dotázaných nových obyvatel o víkendech sportuje, zatímco dotázaní starousedlíci sportují jen v 21 % případů. Naopak téměř pětina starousedlíků, oproti 7 % nových obyvatel, zmínila v rámci víkendových aktivit chataření. V několika případech starousedlíci uvedli, že o víkendech např. také háčkují či hlídají vnučata. Takovéto aktivity se ve výpovědích novousedlíků neobjevily.

Obrázek 7: Nejčastější víkendové aktivity respondentů.

Zdroj: dotazníkové šetření

5.2 Percepce změn v lokalitě souvisejících s novou výstavbou

Změny a jevy v lokalitě, které souvisí s novou výstavbou, mohou významně ovlivnit místní sociální klima. Vztahy mezi obyvateli se díky některým změnám či jevům mohou ve staré zástavbě značně měnit. V případě vztahů novousedlíků se starousedlíky mohou mít tyto změny i negativní vliv na vztahy mezi těmito skupinami.

Je třeba zmínit, že mezi novými obyvateli bylo množství vypozerovaných pozitivních a negativních změn a jevů vyvážené, na rozdíl od starousedlíků, kteří jednoznačně pozorují především změny negativní. Starousedlíci však nemají většinou negativní postoj k nově příchozím lidem, ale zástavbě jako takové.

Proces zástavby kdysi úrodných či zelených ploch rozhodně netěší především starousedlíky, kteří dříve vyšli z domu a hned byli v přírodě. Nyní se jim příroda začíná čím dál tím více vzdalovat a často i zcela vytrácet, jak zmínil jeden respondent: „*Ubývá zeleně a možností procházek „mimo město“*“. Snahou městské části a obcí obecně je v současnosti zelené plochy v rámci zastavěného území revitalizovat a zeleň nově osazovat. Nicméně to rozhodně nemůže nahradit původní „zelené“ plochy.

Jako nejčastější pozitivní změnu noví obyvatelé označili zvýšenou frekvenci spojů MHD, kterou paradoxně většina starousedlíků nezaznamenala, resp. jako negativní změnu označila naopak nedostatečný počet spojů MHD a také velké množství cestujících v jednom autobuse v dopravních špičkách – přeplněné autobusy. V některé časy se totiž nepatrně počet spojů zvýšil, ovšem i přes to je to v dopravní špičce během školního roku nedostačující. Počet spojů např. mezi sedmou a osmou hodinou ranní během školního roku je vcelku vysoký (13), avšak 6 z těchto spojů je zajišťováno regionálními linkami, které do Miškovic velmi často přijíždějí již tak obsazené, že se jim není možné pohodlně přepravit.

V rámci negativních změn, obě skupiny neopomněly zmínit vyšší dopravní zatíženost lokality a tím pádem i narůstající hluk, který se nejvíce dotýká obyvatel v okolí hlavní komunikace. Několik respondentů z nové a staré zástavby označilo za negativní změnu také vzrůstající kriminalitu (především co do počtu případů).

Příčinu vzrůstající kriminality vidí nejen lidé ze staré zástavby nejčastěji v místní ubytovně. Lidé z nové zástavby označují za problematické také obyvatele některých bytů Magistrátu hl. m. Prahy. Jak zmínil jeden respondent z řad novousedlíků: „*Bohužel se z původních startovacích bytů pro státní zaměstnance staly sociální byty s problémovými obyvateli (nemyslím tím zrovna Romy)*.“ Tito obyvatelé obtěžují okolí svými pohnutkami a vandalismem.

Nedůvěru mezi oběma skupinami může také způsobovat to, že někteří starousedlíci přikládají určité praktiky v lokalitě „novým obyvatelům“, přičemž v jádru problému jsou pouze právě někteří problémoví obyvatelé z bytů Magistrátu hl. m. Prahy.

Starousedlíci dále uvedli řadu dalších negativních změn: nedostatečná kapacita mateřské školky; i přes vzrůstající počet obyvatel zde není pořádný obchod; mnoho dospívajících lidí, kteří se povalují a potulují po lokalitě; stále vzrůstá počet lidí, ale neexistuje místo, kde se poznat; mizí vesnické vztahy, větší anonymita; změna prostředí, v němž starousedlíci vyrůstali. Obě skupiny respondentů se shodly i na pozitivním vlivu příchodu nových obyvatel: dochází k „omlazení lokality“, tedy ke změně věkové struktury obyvatel v Miškovicích ve prospěch mladší generace obyvatel.

V několika dotaznících starousedlíků se také v rámci negativních změn objevila zmínka o neregulované výstavbě v nové lokalitě: „*Naprosto chaoticky, nevzhledně a neesteticky působící výstavba Na Kačence.*“ (viz Obrázek 8). Jak zmínil jeden respondent při rozhovoru: „*Každý pes, jiná ves, jeden dům vysoký, druhý nízký, další růžový, následující jasně žlutý, s rovnou střechou, s šikmou střechou a naprosto na ráně nevzhledné řadové domky.*“

Obrázek 8: Nová výstavba „Na Kačence“.

Foto: K. Voslářová

Na druhé straně za velmi pozitivní změnu označili obyvatelé, kteří bydlí v nové zástavbě „Za Můstkem“, vybudování chodníku až na konec Miškovic – tedy k jejich domům. Do této oblasti doposud žádný chodník ani jiná cesta pro pěší nevedla.

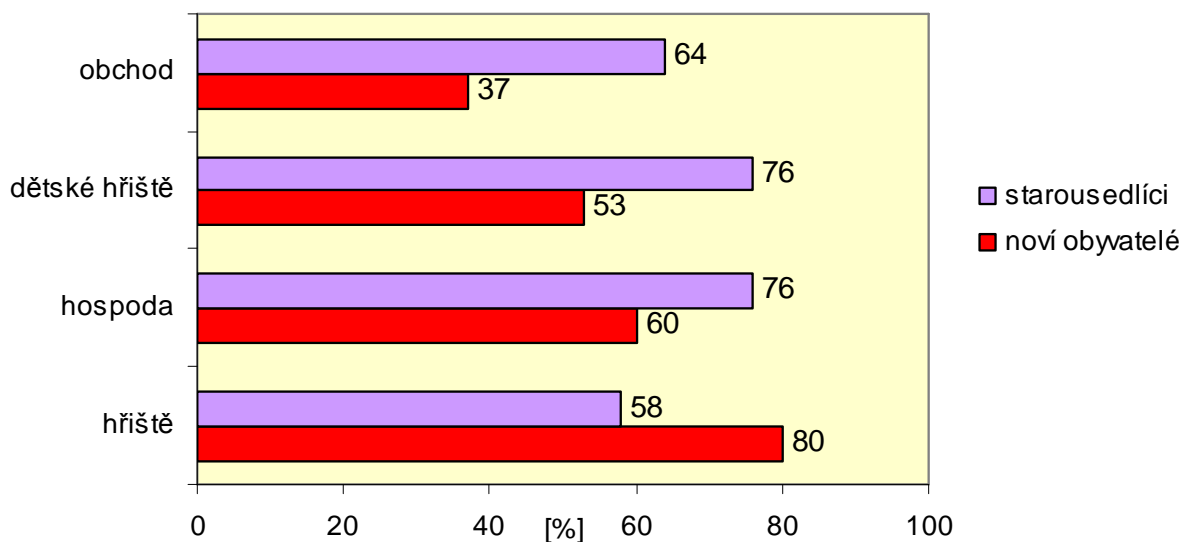
Tito obyvatelé byli tak zcela izolovaní od zbytku Miškovic. Každá nutnost využít k přepravě MHD pro ně znamenala absolvování téměř 250 m po hlavní silnici. To se dá při současném dopravním zatížení lokality označit za velmi nebezpečné.

5.3 Zapojení starousedlíků a nových obyvatel do života lokality

Zapojení nových obyvatel do života Miškovic je důležitým jevem, který slouží ke zjištění, zda je lokalita novými obyvateli využívána k trávení volného času, nebo zda lokalita plní pouze funkci „noclehárny“. Forem zapojení do života lokality může být několik: využívání místních služeb, účast na veřejném životě (např. politická participace), navazování vztahů s ostatními obyvateli (více viz podkapitola 5.4). Musí však existovat také možnosti, jak se zapojit, a proto zkoumám místa setkávání (viz podkapitola 5.4).

Téměř čtvrtina respondentů z nové zástavby označila, že chodí nakupovat do místního obchůdku, v nepatrně vyšším zastoupení sem chodí nakupovat dotázaní starousedlíci. U většiny tvrzení souvisejících s navštěvováním míst vhodných k setkávání či využíváním místních služeb však respondenti obou skupin odpovídali často negativně. 80 % dotázaných nových obyvatel nenavštěvuje místní fotbalové hřiště, téměř dvě třetiny nenavštěvují místní hospodu a více než polovina nenavštěvuje místní dětské hřiště. V místním obchodě velká část dotázaných z řad nových obyvatel (téměř polovina) nakupuje občas a to hlavně v případě, že nějakou věc potřebují velmi nutně. Dotázaní starousedlíci v místním obchodě téměř ve dvou třetinách vůbec nenakupují (viz Obrázek 8).

Obrázek 9: Tvzení: „Tato místa nenavštěvuji.“

Zdroj: Dotazníkové šetření

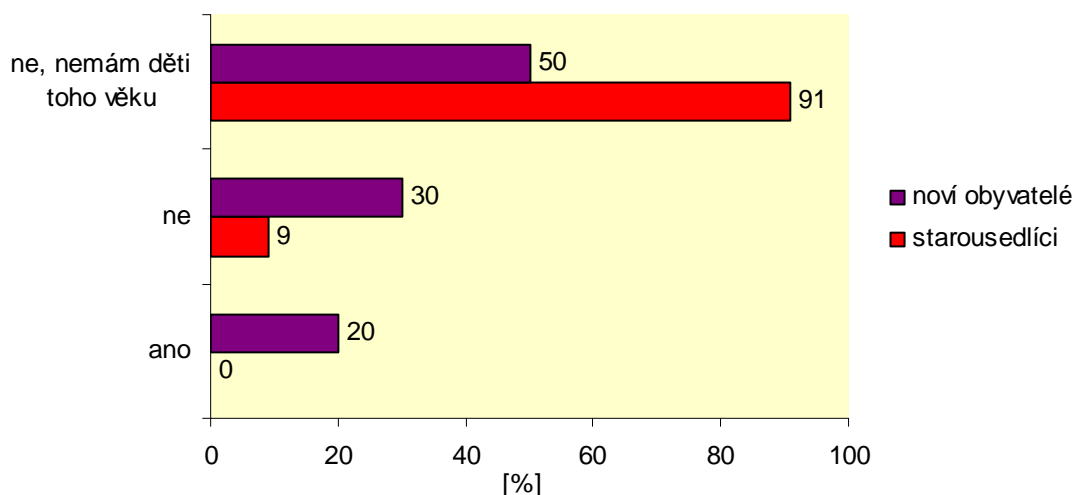
Děti poloviny dotázaných novousedlíků nenavštěvuují místní mateřskou školu (viz Obrázek 9), protože jsou často už školního věku, nebo ještě nedosáhly věku vhodného k nástupu do školky. Téměř třetina respondentů nemohla své děti zapsat do místní školky z kapacitních důvodů: „*Moje dítě se tam nedostalo, je tu malá MŠ.*“ Tuto možnost označilo i 9 % dotázaných starousedlíků. Nicméně většina dotázaných starousedlíků (91 %) nemá děti toho věku, resp. často mají děti mnohem starší.

Obrázek 10: Mateřská škola

Foto: K. Voslářová

Obrázek 11: Odpověď na otázku: „Navštěvujete místní MŠ?“.

Zdroj: Dotazníkové šetření

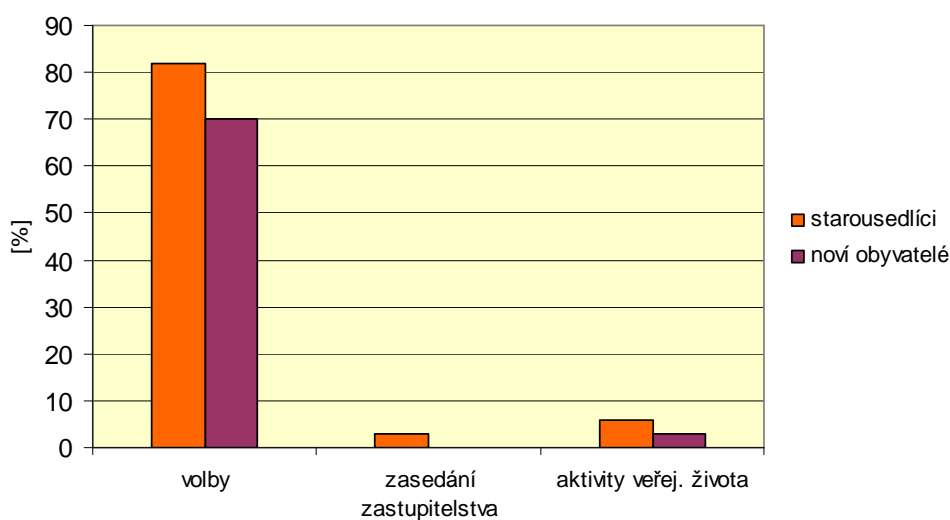
Naprostá většina respondentů uvedla (97% nových obyvatel a 94 % starousedlíků), že se na aktivitách veřejného života lokality nepodílí. Zbylí respondenti (jeden starousedlík a jeden nový obyvatel) jsou členy Sboru dobrovolných hasičů. Jeden respondent z řad starousedlíků je členem zastupitelstva MČ a tak se na aktivitách ve veřejném životě Miškovic podílí tímto způsobem.

Mezi odpověďmi a při rozhovorech s některými respondenty se však objevilo, že se vlastně někteří lidé na některých aktivitách také podílejí. Jeden z respondentů vypověděl: „V zimě uklízím komunikace, na které v našem okolí město zapomíná a v létě udržuji zeleň v okolí domku. To také město nedělá. Občas zalije a občas poseká zelené plochy, jinak nic.“

Většině dotázaných tak chod městské části není zcela lhostejný, což dokazuje vysoký podíl těch, kteří chodí ke komunálním volbám. U posledních komunálních voleb (v roce 2006) byly obě skupiny ve velkém počtu (viz Obrázek 10). Starousedlíci trochu častěji než noví obyvatelé: 70 % dotázaných z řad nových obyvatel bylo v roce 2006 volit do místního zastupitelstva oproti 82 % dotázaných starousedlíků. Z tohoto poměru by se dalo soudit, že starousedlíci jsou více aktivnější v rámci politiky a chodu městské části alespoň nepřímo. Ovšem je třeba uvést, že noví obyvatelé měli nižší znalost kandidátů na volebních lístcích a tak pro ně volby často byly spíše pouze volbou politických stran, než volbou konkrétních zastupitelů.

Aktivně se o dění v lokalitě ovšem zajímá jen nepatrná část respondentů. 88 % respondentů z řad starousedlíků a 93 % dotázaných nových obyvatel se neúčastní zasedání zastupitelstva MČ. 7 % nových obyvatel a 9 % starousedlíků se zasedání účastní občas. Pravidelně se zasedání zastupitelstva MČ účastí pouze jeden člověk ze všech dotázaných, který je však členem zastupitelstva MČ. Počet novousedlíků, kteří se aktivně zajímají o dění v lokalitě je velmi nízký ve srovnání s obcemi v zázemí Prahy, jejichž starostové „*uvedli, že v 60 % obcí se noví rezidenti aktivně účastní politického života*“ (Puldová, Ouředníček 2006, s. 132).

Obrázek 12: Aktivita veřejného života.

Zdroj: Dotazníkové šetření

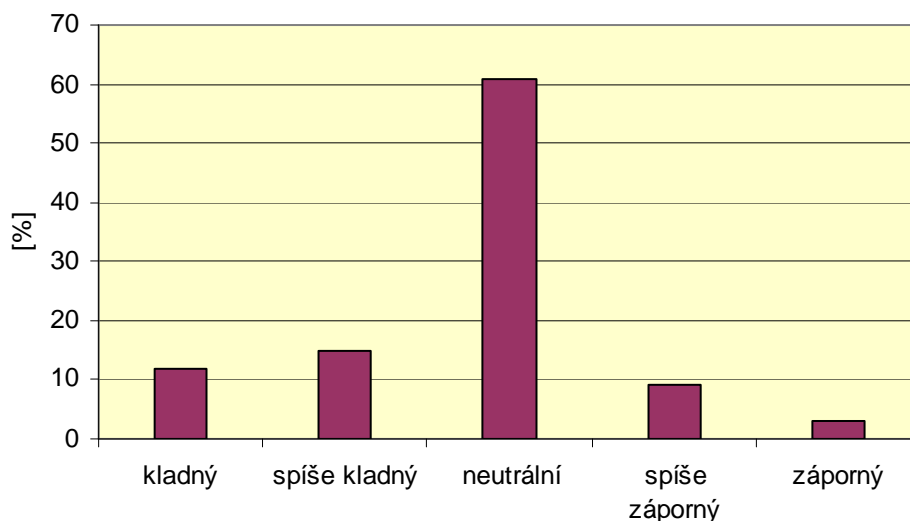
5.4 Vztahy mezi obyvateli Miškovic

S příchodem nových obyvatel se postupně mění také mezilidské vztahy v lokalitě. Narůstá anonymita, lidé se mezi sebou přestávají znát, nemají se kde setkávat a starousedlíci se ne vždy lehce smiřují s příchodem nových obyvatel do lokality. Tak je tomu v mnoha případech, ale jak je tomu v Miškovcích?

V první řadě mě zajímalo, jaký je postoj starousedlíků k příchodu nových obyvatel. Téměř třetina dotázaných starousedlíků jej označila za neutrální (viz Obrázek 11). Více než čtvrtina dotázaných má k tomuto spíše kladný, nebo zcela kladný postoj a jen 9 % spíše záporný.

Jedna respondentka pak označila svůj postoj k tomuto jako záporný, ovšem nebylo to myšleno jako postoj negativní vůči nově příchozím obyvatelům, ale záporný postoj k samotné zástavbě. Respondentka svůj postoj označila takto: „*Dříve jsem z okna koukala do pole a nyní koukám do zdi.*“

Obrázek 13: Postoj starousedlíků k příchodu nových obyvatel do Miškovic

Zdroj: Dotazníkové šetření

Dále bylo nutné zjistit, jaké je soužití nových a původních obyvatel, což mělo pomoci postihnout sociální klima v lokalitě. Více než polovina nových obyvatel označila soužití mezi oběma skupinami za neutrální. Tato skupina obyvatel svůj postoj často vysvětlovala tím, že se moc neznají, takže nemůžou říci nic špatného, ale ani dobrého. Starousedlíci mají neutrální pocity ze soužití s novými obyvateli ve dvou třetinách případů. A většinou to stejně jako noví obyvatelé odůvodnili tím, že je moc (někdy vůbec) neznají a tím pádem nemůžou říct.

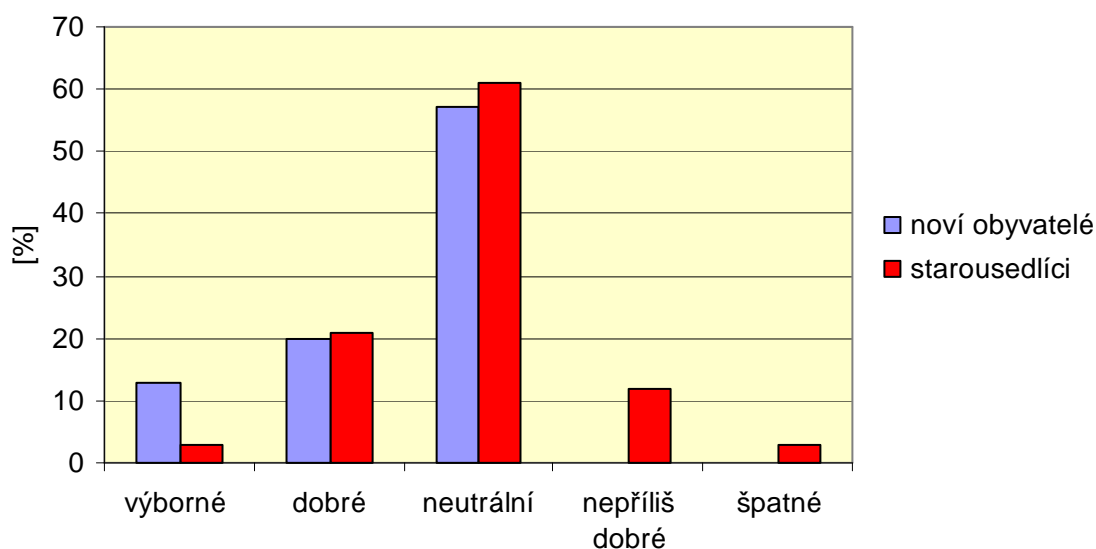
Někteří respondenti i přes označení neutrální varianty občas uvedli konkrétní výtku vůči novým obyvatelům: Většinou starší respondenti novým obyvatelům vytýkají absenci zdravení: „*Noví obyvatelé neumí pozdravit, což zde dříve bylo samozřejmé.*“ Tato výtku ze strany starousedlíků se objevuje v oblastech suburbanizace (především v malých vesnicích) běžně. Stejný problém totiž můžeme zjistit i ve studii brněnských socioložek Galčanové a Vackové. Lidé na vesnici jsou zvyklí se zdravit. Noví obyvatelé, kteří se přistěhují z města, na to zvyklí nejsou. Časem se však většinou tomuto zvyku přizpůsobují (Galčanová, Vacková 2008).

I v několika dalších dotaznících s neutrálními pocity se objevily určité výhrady vůči novým obyvatelům a to především nepřístupnost vůči starousedlíkům a nevšímavosti vůči okolí.

Třetina respondentů z řad nových obyvatel označila soužití mezi obyvateli za dobré, nebo dokonce výborné a většinou tyto varianty označili na základě vlastní zkušenosti se starousedlíky. Stejně pocity má i téměř čtvrtina respondentů staré zástavby a stejně tak to tito dotázaní odůvodnili dobrou zkušeností při kontaktu s novými obyvateli

15 % respondentů označilo své pocity jako negativní a zdůvodnili to většinou nezájmem nových obyvatel o dění v obci a absencí iniciativy o soužití s obyvateli původními. Mezi odůvodněními negativních pocitů ze soužití místních obyvatel se objevil i názor, že si lidé ze staré a nové zástavby mezi sebou závidí a nenávidí se. 10 % novousedlíků nedokázalo situaci vůbec posoudit. Tito respondenti svůj pocit ze soužití neuvedli většinou kvůli tomu, že v lokalitě bydlí velmi krátce, nebo se starousedlíky nepřišli do kontaktu (viz Obrázek 12).

Obrázek 14: Soužití obyvatel Miškovic

Zdroj: Dotazníkové šetření

Podle dotazníkového šetření se však k sobě obecně starousedlíci s novými obyvateli nestaví nějak zásadně negativně. Zásadním problémem je, že se lidé v lokalitě nemají téměř kde potkávat. V tom se noví obyvatelé i starousedlíci shodli.

Podle Kataríny Moravanské je tomu tak v suburbiích obecně a nejen v nich: „*Potkávání lidí, výměna názorů, hodnot a postojů patřili v minulosti k základním atributům společnosti. V moderních městech i nově vytvářených suburbiích se výrazně zredukovaly možnosti k setkávání.*“ (Moravanská 2007, s. 294)

Více než dvě třetiny dotázaných starousedlíků se totiž nejčastěji setkávají s novými obyvateli v MHD. A stejně tak se více než polovina novousedlíků setkává s původními obyvateli právě v MHD. Jedna třetina dotázaných starousedlíků poté často uvedla, že se s novými obyvateli setkává na procházkách. Noví obyvatelé uvedli v 27 % jako další místa setkávání dětské hřiště a hospodu (viz Obrázek 14).

Obrázek 15: Hospoda v Miškovcích

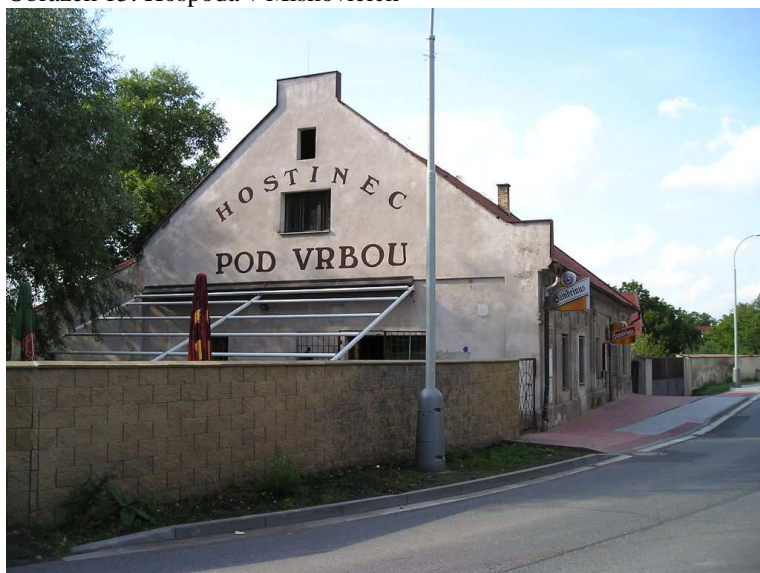

Foto: K. Voslářová

10 % dotázaných nových obyvatel se se starousedlíky neseťkává vůbec. Tito respondenti a někteří další uvedli, že se cítí částečně izolováni. To především proto, že nová zástavba vznikla celkem daleko od původní, nebo izolovaně od zbytku lokality (oddělená hlavní komunikací a sousedící s neobytnou částí lokality). Toto způsobuje bariéru mezi oběma skupinami.

Z uvedených výsledků vyplývá, že nejčastějším místem setkávání obyvatel obou skupin je podle respondentů MHD. Na základě tohoto zjištění lze říci, že pokud se obyvatelé staré a nové zástavby nejčastěji setkávají v městské hromadné dopravě, jen těžko mezi sebou naváží nějaký bližší kontakt.

A to i vzhledem k tomu, že obyvatelé v malé míře navštěvují i těch málo míst v lokalitě, která se dají považovat za vhodná k setkávání (hřiště, obchod, hospoda, atd.). Noví obyvatelé totiž nejčastěji kladně označili variantu navštěvování dětského hřiště a místní mateřské školy, kde se díky věku potomků starousedlíků setkají jen zřídka.

Vztahy mezi obyvateli v bezprostředním okolí respondentů jsou v nové i staré zástavbě (alespoň podle názorů respondentů) celkem podobné. Respondenti z obou skupin o tvrzení, které se týkalo vypomáhání si lidí v okolí, uvedli, že si pomáhají občas (několikrát měsíčně) či velmi zřídka (několikrát za rok). Obdobně stejné výsledky vyplynuly z tvrzení o navštěvování lidí v okolí, kdy většina respondentů uvedla, že se lidé v okolí navštěvují často (až několikrát měsíčně) nebo občas (několikrát ročně). Několik respondentů nedokázalo situaci zhodnotit, jelikož zde bydlí krátce, nebo se s okolím příliš nestýkají.

Toto zjištění vyvrací zjištění některých případových studií, které se domnívají, že suburbia slouží pouze jako noclehárny. V případě Miškovic tomu tak rozhodně není. Obyvatelé nové zástavby často během relativně krátké doby navázali přinejmenším se svým nejbližším okolím vazby, které pro některé znamenaly i nová přátelství. Tyto vazby navozují pocit velmi dobré atmosféry v nové zástavbě.

6. Závěr

Předložená práce se zabývala proměnou sociálního prostředí v pražské lokalitě Miškovice. Hlavní cílem bylo zjistit, jaký vliv na daný jev má suburbanizace a jaké mohou být konkrétní příčiny změny sociálního prostředí.

Sociální prostředí se v lokalitě mění už řadu let. Tato změna začala s výstavbou vojenských bytových domů a poté především bytových domů čakovického masokombinátu. Díky tomu se do lokality přistěhovalo mnoho nových obyvatel a změnil se tak vesnický ráz obce. Lidé si začínali být cizí, začínali se znát pouze od vidění.

Hlavní a zásadní příčinou proměny sociálního prostředí je podle mého názoru rozdílná sociální a demografická struktura starousedlíků a nových obyvatel. Rozdílná věková struktura je zřejmá především z podílu lidí důchodového věku mezi starousedlíky a novými obyvateli a na rozdílném věkovém průměru. U sledovaných starousedlíků je věkový průměr o 9 let vyšší (41 let u starousedlíků oproti 32 u nově příchozích). Rozdílného věku jsou tak tak i jejich děti: děti starousedlíků jsou v průměru o 11 let starší než děti novousedlíků. Dotázaní noví obyvatelé jsou v průměru také vzdělanější, což dokazuje téměř dvojnásobný počet vysokoškolsky vzdělaných sledovaných obyvatel z řad novousedlíků. Myslím, že takto velké rozdíly tvoří sociální bariéru při navazování kontaktů a nacházení společných témat mezi starousedlíky a novými obyvateli.

Další rozdíl mezi starousedlíky a novými obyvateli plyne z jejich nepatrně rozdílného životního stylu. Na základě dotazníkového šetření bylo zjištěno, že dotázaní noví obyvatelé častěji sportují a častěji vyjíždí na výlety mimo Prahu, také se častěji dopravují automobilem.

Významným problémem, na který poukazují starousedlíci, je změna fyzického prostředí, na které byli zvyklí (rozšiřuje se podíl zastavěných ploch). Lokalita začíná mít stále více městský charakter oproti původní téměř vesnické velikosti a podobě. Díky tomu se mění i život a vztahy v obci. Lidé se více odcizují a mizí i pocit bezpečí.

Za negativní považuji fakt, že v lokalitě není téměř žádné místo, kde se mohou lidé mezi sebou seznámit či navázat kontakt. Tím vzniká jakási bariéra (i když ne vždy chtěná) mezi oběma skupinami.

Důležitým zjištěním bylo zapojení nových obyvatel do života lokality. Noví obyvatelé totiž překvapivě častěji než starousedlíci navštěvují místa, která jsou vhodná k setkávání a tudíž i častěji využívají místních služeb. To naznačuje, že se obyvatelé nové zástavby v lokalitě vyskytují celkem často a nová zástavba v Miškovicích neslouží pouze jako „noclehárna“.

Někteří jednotlivci z řad nových obyvatel si však ke starousedlíkům našli cestu a naopak i někteří starousedlíci mají z kontaktů s novými obyvateli jen dobré pocity. Především právě tito lidé nevidí mezi oběma skupinami žádné problémy, právě naopak. Zbylí obyvatelé z nové zástavby se cítí částečně izolováni a to především proto, že nová zástavba vznikla buď celkem daleko od původní, nebo izolovaně od zbytku lokality, tzn. oddělená hlavní komunikací a sousedící s neobytnou částí lokality. Sociální klima je ovlivněno přítomností ubytovny, která je využívána převážně dělníky, jejichž aktivity jsou stálými obyvateli vnímány negativně.

Závěrem lze říci, že proměna sociálního prostředí v Miškovicích je ovlivněna převážně suburbanizací a jevy a změnami s tím souvisejícími. Důležitým podnětem ke změnám sociálního prostředí je jistě neustále narůstající počet obyvatel, který suburbanizace způsobuje, ale především také absence míst a příležitostí, které jsou vhodné k setkávání.

Literatura

- DISMAN, M. (2002): Jak se vyrábí sociologická znalost. Univerzita Karlova v Praze. Karolinum, Praha, 374 s.
- GALČANOVÁ, L., VACKOVÁ, B. (2008): Rezidenční suburbanizace v postkomunistické České republice, její kořeny, tradice a současnost [online]. Dostupné na: <http://ivris.fss.muni.cz/papers/pdfs/ivrisp002_galcanova_vackova_rezidencni_suburbanizace.pdf> [17.8.2008]
- HAYDEN, D. (2003): Building suburbia: Green fields and urban growth 1820-2000. Pantheon, New York, 318 s.
- HNÍKOVÁ, E. (2008): Zástavba „polyká“ úrodná pole. Lidové noviny [online]. Dostupné na: <http://www.lidovky.cz/zastavba-polyka-urodna-pole-d11-/ln_noviny.asp?c=A080517_000112_ln_noviny_sko&klic=225485&mes=080517_0> [10.7.2008]
- HNILIČKA, P. (2005): Sídlní kaše. Otázky k suburbánní výstavbě kolonií rodinných domků. Era, Brno, 131 s.
- KNOX, P., PINCH, S. (2006): Urban social geography. Pearson, Harlow, 375 s.
- KRÁKOROVÁ, J., ŘEHÁKOVÁ, R., ŠVÉDA, J. (2005): Čakovice, Miškovice a Třeboradice. Ivo Železný, Praha, 159 s.
- LUPI, T., MUSTERD, S. (2006): The Suburban ‘Community Question’ in Urban Studies 43, č. 4, s. 801-817
- MORAVANSKÁ, K. (2007): Lokálne spoločenstvá a proces suburbanizácie. Životné prostredie, 41, č. 6, s. 292-297
- NOVÁK, J., SÝKORA, L. (2007): A city in motion: time-space activity and mobility patterns of suburban inhabitants and the structuration of the spatial organization of the Prague metropolitan area. Geografiska Annaler B: Human Geography 89, 2, s.147-167.
- NOVÁKOVÁ, J., SLOMKOVÁ, M. (2008): Ze satelitů zpátky do města. Lidové noviny [online]. Dostupné na: <http://www.lidovky.cz/ze-satelitu-zpatky-do-mesta-dpe-/ln_noviny.asp?c=A080801_000026_ln_noviny_sko&klic=226795&mes=080801_0> [9.8.2008]
- OUŘEDNÍČEK, M. (2008): Suburbanizace. In: Ouředníček, M., Temelová, J., Macešková, M., Novák, J., Puldová, P., Romportl, D., Chuman, T., Zelendová, S.,

- Kuncová, I. (2008): Suburbanizace.cz. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje a Urbánní a regionální laboratoř, Praha, s.91.
- OUŘEDNÍČEK, M. (2002): Suburbanizace v kontextu urbanizačního procesu. In: Sýkora, L. (ed.): Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky. Ústav pro ekopolitiku, Praha, s.39-54.
- PERLÍN, R. (2002): Nízkopodlažní výstavba v územních plánech obcí v zázemí Prahy. In: Sýkora, L. (ed.): Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky. Ústav pro ekopolitiku, o.p.s., Praha, s.141-155.
- POTOČNÝ, T. (2006): Lidé na okraji: případová studie satelitního městečka [online]. Dostupné na: <<http://ivris.fss.muni.cz/workingpapers/index.php?page=cislawp&id=1>> [8.7.2008]
- PRATT, G. (2000): Suburbia. In: Johnston, J.R., Gregory, D., Pratt, G., Watts, M. (eds.): The Dictionary of Human Geography. 4. vyd., Blackwell Publishing, Oxford, s.805.
- PTÁČEK, P. (2002): Suburbanizace v USA a Německu: zdroj inspirace a poučení. In: Sýkora, L. (ed.): Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky. Ústav pro ekopolitiku, o.p.s., Praha, s.55-79.
- PULDOVÁ, P., OUŘEDNÍČEK, M. (2006): Změny sociálního prostředí v zázemí Prahy jako důsledek suburbanizace. In: Ouředníček, M. (ed.): Sociální geografie Pražského městského regionu. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje a centrum pro výzkum měst a regionů. Praha, s.128-142.
- SÝKORA, L. (2002): Suburbanizace a její důsledky: Výzva pro výzkum, usměrňování rozvoje území a společenskou angažovanost. In: Sýkora, L. ed: Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky. Ústav pro ekopolitiku, o.p.s., Praha, s.9-19.
- ŠILHÁNKOVÁ, V. (2007): Suburbanizace- hrozba fungování malých měst. Civitas per populi, Hradec Králové, 234 s.

Zdroje dat

Mapy portálu Seznam.cz. Mapa Miškovic. Dostupné na: <<http://www.mapy.cz>> [11.7.2008]

Český statistický úřad. Mapa městských částí a katastrálních území. Dostupné na: <http://www.czso.cz/xa/redakce.nsf/i/mapy_a_kartogramy> [11.7.2008]

Český statistický úřad. Počty obyvatelstva podle 112 katastrálních území hl. m. Prahy. Dostupné na:

<[http://www.czso.cz/xa/redakce.nsf/i/FE7F807DB2F6192BC1257279004758D5/\\$File/obyv_KU%20na%20web.xls](http://www.czso.cz/xa/redakce.nsf/i/FE7F807DB2F6192BC1257279004758D5/$File/obyv_KU%20na%20web.xls)> [17.7.2008]

Český statistický úřad. Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005. Dostupný na: <<http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4128-04>> [17.7.2008]

Místní úřad Čakovice: Evidence obyvatelstva, data k 10.7.2008. Čakovice

Příloha 1: Dotazník pro starousedlíky

DOTAZNÍK

Sociální prostředí v Miškovicích

Miškovice patří k rychle rostoucím oblastem v zázemí Prahy. Proto jsem je vybrala ke sledování změn sociálního prostředí, které s sebou rychlý růst lokality přináší. Prosím Vás, abyste vyplnili následující krátký dotazník. Výsledky budou využity v mé bakalářské práci, kterou zpracovávám v rámci výzkumného úkolu: „Změna sociálního prostředí a jeho percepce v dynamicky se měnících lokalitách Pražského metropolitního regionu“, který je financován Grantovou agenturou UK.

Dotazníky jsou anonymní a veškerá data budou použita pouze pro účely výzkumu ve formě sečtených (agregovaných) čísel a tabulek. Prosím Vás o úplné vyplnění dotazníku, které by Vám mělo trvat maximálně 15-20 minut. Vaše výpovědi mi velmi pomohou podchytit důležité jevy a procesy, které jsou v naší společnosti relativně nové a málo poznané.

V případě jakýchkoli dotazů nebo připomínek se prosím obračete na:

Klára Voslařová (voslarov@natur.cuni.cz, tel. 605 976 282)

Petra Puldová (puldova@natur.cuni.cz, tel. 777 614 398)

1. Jaký je Váš postoj k příchodu nových obyvatel do Miškovic?

- ☐ kladný
- ☐ spíše kladný
- ☐ neutrální
- ☐ spíše záporný
- ☐ záporný

2. Existují nějaké změny nebo jevy, které spojujete s novou výstavbou a s příchodem nových obyvatel do Miškovic? Můžete zaškrtnout obě možnosti.

☐ Ano, pozitivní

Uveďte, prosím, jaké:

.....

☐ Ano, negativní

Uveďte, prosím, jaké:

.....

3. Jaké je podle Vás soužití nových a původních obyvatel obce? Zakroužkujte, prosím, která z tváří nejlépe odpovídá Vaším pocitům. Vaše pocity, prosím, vysvětlete.

.....

.....

4. Kde se nejčastěji setkáváte s obyvateli ze staré zástavby?

- ☐ ve škole
☐ v zaměstnání
☐ v hospodě
☐ na hřišti
☐ v MHD
☐ jinde

Uveďte, prosím, kde?.....

5. Jaké jsou vztahy mezi lidmi ve Vaší lokalitě? Označte prosím možnost, která je nejlépe charakterizuje.

Lidé v mém okolí si vypomáhají (např. pomoc s nakupováním, hlídání dětí, půjčování zahradního nářadí atd.)

- ☐ velmi často (až několikrát za týden)
☐ často (přibližně jednou týdně)
☐ občas (několikrát měsíčně)
☐ velmi zřídka (několikrát v roce)
☐ nikdy

Lidé v mém okolí se navštěvují.

- ☐ často (až několikrát měsíčně)
☐ občas (několikrát ročně)
☐ zřídka (přibližně jednou ročně)
☐ nikdy

6. Vyberte, prosím, u následujících tvrzení možnost, která nejlépe vystihuje Vaše chování.

Chodím na místní fotbalové hřiště.	☐ ano	☐ občas	☐ ne
Navštěvuji místní hospodu.	☐ ano	☐ občas	☐ ne
Chodím na místní dětské hřiště.	☐ ano	☐ občas	☐ ne
Nakupuji v místním obchodě.	☐ ano	☐ občas	☐ ne
Moje děti (dítě) chodí do místní mateřské školy.	☐ ano	☐ ne	☐ ne, nemám děti tohoto věku

7. Doplňte, prosím, místa, kam se nejčastěji vydáváte za následujícími aktivitami. V případě Prahy, uveďte také čtvrti.

<i>Aktivita</i>	<i>Místo aktivity</i>
Nákup potravin
Praktický lékař
Zaměstnání nebo škola
Sport nebo jiná pravidelná aktivita

8. Uveďte, prosím, jak se nejčastěji dopravujete do zaměstnání nebo školy. Pokud využíváte kombinaci několika dopravních prostředků, zatrhněte více možností.

- ☐ autem
☐ MHD
☐ na kole
☐ pěšky
☐ vlakem
☐ jinak

Uveďte, prosím, jak:

9. Kterými aktivitami se nejčastěji zabýváte o víkendech? Označte, prosím, maximálně 5 aktivit, které nejvíce vystihují Váš obvyklý víkend.

- ☐ dlouhý spánek ☐ sport ☐ procházky ☐ výlety ☐ práce na zahradě
☐ práce na bytě/domě ☐ chata ☐ sledování televize ☐ studium
☐ návštěvy příbuzných a přátel ☐ Internet ☐ zaměstnání ☐ vaření
☐ jiná aktivita:

10. Byl(a) jste v roce 2006 u voleb do zastupitelstva městské části?

- ☐ Ano ☐ ne

11. Účastníte se zasedání zastupitelstva městské části?

- ☐ Ano ☐ občas ☐ ne

12. Podílíte se na nějakých aktivitách ve veřejném životě Městkovic?

- ☐ Ano ☐ ne

Pokud ano, napište, prosím, jakých:
.....

K vyhodnocení tohoto dotazníku jsou důležité i následující doplňující otázky, a proto Vás prosím o jejich vyplnění.

Jak dlouho v Miškovicích bydlíte?

.....

Kolik hodin týdně přibližně trávíte v zaměstnání?

.....

V následujících řádcích prosím vyplňte vybrané charakteristiky všech členů Vaší domácnosti. U ostatních členů, prosím, specifikujte Váš vztah (např. syn, dcera, matka, spolubydlící).

	Vy	Váš Partner	Jiný člen	Jiný člen	Jiný člen
<u>Vztah</u>		
<u>Věk</u>
<u>Pohlaví</u>					
muž	☐	☐	☐	☐	☐
žena	☐	☐	☐	☐	☐
<u>Nejvyšší ukončené vzdělání</u>					
základní	☐	☐	☐	☐	☐
středoškolské bez maturity	☐	☐	☐	☐	☐
středoškolské s maturitou	☐	☐	☐	☐	☐
_ vysokoškolské	☐	☐	☐	☐	☐
<u>Ekonomická aktivita</u>					
zaměstnavatel	☐	☐	☐	☐	☐
živnostník	☐	☐	☐	☐	☐
řídící pracovník	☐	☐	☐	☐	☐
řadový pracovník	☐	☐	☐	☐	☐
nezaměstnaný	☐	☐	☐	☐	☐
důchodce	☐	☐	☐	☐	☐
student	☐	☐	☐	☐	☐
na mateřské dovolené	☐	☐	☐	☐	☐

Děkuji za Váš čas při vyplňování dotazníku!

V případě, že Vás tento výzkum zaujal a přejete si být seznámeni s jeho výsledky, uveďte, prosím, Vaši e-mailovou adresu. Výsledky Vám ráda zašlu.

.....

Příloha 2: Dotazník pro nové obyvatele

DOTAZNÍK

Sociální prostředí v Miškovcích

Miškovice patří k rychle rostoucím oblastem v zázemí Prahy. Proto jsem je vybrala ke sledování změn sociálního prostředí, které s sebou rychlý růst lokality přináší. Prosím Vás, abyste vyplnili následující krátký dotazník. Výsledky budou využity v mé bakalářské práci, kterou zpracovávám v rámci výzkumného úkolu: „Změna sociálního prostředí a jeho percepce v dynamicky se měnících lokalitách Pražského metropolitního regionu“, který je financován Grantovou agenturou UK.

Dotazníky jsou anonymní a veškerá data budou použita pouze pro účely výzkumu ve formě sečtených (agregovaných) čísel a tabulek. Prosím Vás o úplné vyplnění dotazníku, které by Vám mělo trvat maximálně 10 minut. Vaše výpovědi mi velmi pomohou podchytit důležité jevy a procesy, které jsou v naší společnosti relativně nové a málo poznány.

V případě jakýchkoli dotazů nebo připomínek se prosím obraťte na:

Klára Voslářová (voslarov@natur.cuni.cz, tel. 605 976 282)

Petra Puldová (puldova@natur.cuni.cz, tel. 777 614 398)

1. Podle čeho jste si vybrali lokalitu Miškovice pro Vaše nové bydlení? Své důvody, prosím, stručně popište.

.....

.....

.....

2. Odkud jste se do Miškovic přistěhovali? Pokud jste se přistěhovali z Prahy, upřesněte, prosím, z které čtvrti.

.....

3. Existují nějaké změny nebo jevy, které spojujete s novou výstavbou a s příchodem nových obyvatel do Miškovic? Můžete zaškrtnout obě možnosti.

☐ Ano, pozitivní

Uveďte, prosím, jaké:

.....

☐ Ano, negativní

Uveďte, prosím, jaké:

.....

4. Jaké je podle Vás soužití nových a původních obyvatel obce? Označte, prosím, která z tváří nejlépe odpovídá Vaším pocitům. Vaše pocity, prosím, vysvětlete.

5. Kde se nejčastěji setkáváte s obyvateli ze staré zástavby?

- ☐ ve škole
☐ v zaměstnání
☐ v hospodě
☐ na hřišti
☐ v MHD
☐ jinde

Uveďte, prosím, kde?.....

6. Jaké jsou vztahy mezi lidmi ve Vaší lokalitě? Označte prosím možnost, která je nejlépe charakterizuje.

Lidé v mém okolí si vypomáhají (např. pomoc s nakupováním, hlídání dětí, půjčování zahradního nářadí atd.)

- ☐ velmi často (až několikrát za týden)
☐ často (přibližně jednou týdně)
☐ občas (několikrát měsíčně)
☐ velmi zřídka (několikrát v roce)
☐ nikdy

Lidé v mém okolí se navštěvují.

- ☐ často (až několikrát měsíčně)
☐ občas (několikrát ročně)
☐ zřídka (přibližně jednou ročně)
☐ nikdy

7. Vyberte, prosím, u následujících tvrzení možnost, která nejlépe vystihuje Vaše chování.

Chodím na místní fotbalové hřiště.

☐ ano ☐ občas ☐ ne

Navštěvuji místní hospodu.

☐ ano ☐ občas ☐ ne

Chodím na místní dětské hřiště.

☐ ano ☐ občas ☐ ne

Nakupuji v místním obchodě.

☐ ano ☐ občas ☐ ne

Moje děti (dítě) chodí do místní mateřské školy.

☐ ano ☐ ne ☐ ne, nemám děti tohoto věku

8. Doplňte, prosím, místa, kam se nejčastěji vydáváte za následujícími aktivitami. V případě Prahy, uveďte také čtvrt'

Aktivita

Místo aktivity

Nákup potravin
Praktický lékař
Zaměstnání nebo škola
Sport nebo jiná pravidelná aktivita

9. Uveďte, prosím, jak se nejčastěji dopravujete do zaměstnání nebo školy. Pokud využíváte kombinaci několika dopravních prostředků, zatrhněte více možností.

- ☐ autem
☐ MHD
☐ na kole
☐ pěšky
☐ vlakem
☐ jinak

Uveďte, prosím, jak:

10. Kterými aktivitami se nejčastěji zabýváte o víkendech? Označte, prosím, maximálně 5 aktivit, které nejvíce vystihují Váš obvyklý víkend.

- ☐ dlouhý spánek ☐ sport ☐ procházky ☐ výlety ☐ práce na zahradě
☐ práce na bytě/domě ☐ chata ☐ sledování televize ☐ studium
☐ návštěvy příbuzných a přátel ☐ Internet ☐ zaměstnání ☐ vaření
☐ jiná aktivita:

11. Byl(a) jste v roce 2006 u voleb do zastupitelstva městské části?

☐ Ano ☐ ne

12. Účastníte se zasedání zastupitelstva městské části?

☐ Ano ☐ občas ☐ ne

13. Podílíte se na nějakých aktivitách ve veřejném životě Míškovic?

☐ Ano ☐ ne

Pokud ano, napište, prosím, jakých:

.....

K vyhodnocení tohoto dotazníku jsou důležité i následující doplňující otázky, a proto Vás prosím o jejich vyplnění.

Jak dlouho v Miškovicích bydlíte?

.....

Kolik hodin týdně přibližně trávíte v zaměstnání?

.....

V následujících řádcích prosím vyplňte vybrané charakteristiky všech členů Vaší domácnosti. U ostatních členů, prosím, specifikujte Váš vztah (např. syn, dcera, matka, spolubydlicí).

	Vy	Váš Partner	Jiný člen	Jiný člen	Jiný člen
<u>Vztah</u>		
<u>Věk</u>
<u>Pohlaví</u>					
muž	☐	☐	☐	☐	☐
žena	☐	☐	☐	☐	☐
<u>Nejvyšší ukončené vzdělání</u>					
základní	☐	☐	☐	☐	☐
středoškolské bez maturity	☐	☐	☐	☐	☐
středoškolské s maturitou	☐	☐	☐	☐	☐
_ vysokoškolské	☐	☐	☐	☐	☐
<u>Ekonomická aktivita</u>					
zaměstnavatel	☐	☐	☐	☐	☐
živnostník	☐	☐	☐	☐	☐
řídící pracovník	☐	☐	☐	☐	☐
řadový pracovník	☐	☐	☐	☐	☐
nezaměstnaný	☐	☐	☐	☐	☐
důchodce	☐	☐	☐	☐	☐
student	☐	☐	☐	☐	☐
na mateřské dovolené	☐	☐	☐	☐	☐

Děkuji za Váš čas při vyplňování dotazníku!

V případě, že Vás tento výzkum zaujal a přejete si být seznámeni s jeho výsledky, uveďte, prosím, Vaši e-mailovou adresu. Výsledky Vám ráda zašlu.

.....

Příloha 3: Fotografie lokality

Obrázek 1: Řadové domky v oblasti nové výstavby „Na Kačence“.

Foto K. Voslářová

Obrázek 2: Bytové domy ve staré zástavbě.

Foto K. Voslářová.

Obrázek 3: Řadové domy v oblasti nové zástavby „Polabská“.

Foto K. Voslářová

Obrázek 4: Bytový dům v oblasti nové zástavby „Polabská“.

Foto: K. Voslářová.

Obrázek 5: Nová zástavba „Za Můstkem“, v pozadí park.

Foto: K. Voslářová.

Obrázek 6: Stará zástavba.

Foto K. Voslářová

Obrázek 7: Oblast nejstarší zástavby.

Foto K. Voslářová